

VI. Behovet for efteruddannelse m.m.

a. Faglærte.

Gennem de senere år er der indenfor byggesektoren en stærk specialisering, typisering og øget industrialisering. Specialisering har dels fundet sted mellem de enkelte virksomheder og dels blandt de beskæftigede indenfor samme faggrupper. Det kan eksempelvis nævnes at der er tømrere, der udelukkende arbejder med at rejse præfabrikerede tagspæringer, og murere, der kun arbejder med opstilling af vægfliser. Sådanne typer af specialisering kombineret med akkordløssystemer giver en høj produktivitet, men indebærer samtidig at de faglærte gennem en kraftig specialisering udsættes for en »dekvalificering«, d.v.s. at de faglærte anvender og behersker en betydelig mindre del af den faglige bredde, de var i besiddelse af umiddelbart efter afslutning af deres faglige grunduddannelse.

Der kan på baggrund heraf være grund til at sætte spørgsmålstegn ved, om den del af den faglærte arbejdskraft, der udelukkende har arbejdet med højt specialiserede opgaver indenfor nybyggeriet, umiddelbart er kvalificeret til at arbejde indenfor reparation og moderniseringssektoren. Dette hænger sammen med, at reparations- og moderniseringsopgaverne i følge sagens natur kræver en lang individuel håndværksmæssig kunnen. De nyeste materialer, arbejdsredskaber og arbejdsmetoder, som finder anvendelse indenfor nybyggeriet, kan ikke uden videre anvendes indenfor reparations- og moderniseringssektoren.

Hertil kommer at en af de mest afgørende forskelle mellem nybygningsopgaver og byfornyelsesopgaver er, at der ofte bor mennesker i de boliger og kvarterer, der skal forbedres ved byfornyelsesprojekterne. Dette stiller dels krav til den faglige kunnen, dels særlige krav til den anvendte teknik.

Da den arbejdskraft, der skal anvendes i byfornyelsen, i det væsentligste omfang må forventes frigjort fra netop nybyggede opgaver, vil der blive et ikke ubetydeligt behov for omskoling, »genoplæring«, tillæring af også faglært arbejdskraft til disse opgaver.

Til belysning af uddannelseskapaleten kan det dels oplyses, at omfanget af efteruddannelser af faglærte i byggesektoren (i henhold til en undersøgelse udarbejdet af Bygge-

riets Udviklingsråd) i 1975 var: i alt 5.000 deltagere og 150.000 deltagertimer.

Efteruddannelsen af faglærte indenfor byggesektoren har siden været voksende.

b. Ufaglærte.

Også for det antal ufaglærte, der umiddelbart vil kunne anvendes ved byfornyelsen vil der være efteruddannelsesbehov svarende til det ovenfor anførte vedrørende faglært arbejdskraft.

Dertil kommer imidlertid, at der på baggrund af den større ledighed blandt de ufaglærte samt det forhold, at antallet af ufaglærte i nybyggeriet er væsentligt højere end i byfornyelsen, og at et fald i nybyggeriet således må forventes at medføre øget ledighed blandt de ufaglærte, kan der være behov for at overveje mulighederne for at inddrage yderligere ufaglærte i byfornyelsen.

Afgørende for, hvorvidt det vil være muligt at inddrage yderligere ufaglærte i byfornyelsen, vil være, om de principper, der har ligget til grund for industrialiseringen af nybyggeriet, i et vist omfang kan overføres til byfornyelsen. Der kan her dels være tale om udvikling af særlige komponenter, der kan anvendes i byfornyelsen. Et sådant udviklingsarbejde foregår allerede i BPS-centret (Byggeriets Planlægningssystem) hvor man bl.a. arbejder med renoveringsdetaljer for bygningsdele. Et yderligere arbejde vil kunne igangsættes i de byfornylesforsøg, der af boligministeriet er planlagt i 1980 og 1981. Det vil herudover være afgørende, at der for den enkelte udførende kan etableres samlede produktionsgrundlag af en rimelig størrelse. Der tænkes her dels på, at der skal skabes et forretningsmæssigt grundlag for produktion af de nævnte komponenter og dels på, at den enkelte byggeplads skal have en sådan størrelse, at det kan svare sig at anvende rationelle byggemetoder. En begrænsning vil under alle omstændigheder bestå i, at byggeriet skal udføres under hensyn til, at de nuværende beboere som oftest vil blive boende i lejlighederne under fornyelsen.

Til belysning af efteruddannelsesmulighederne for ufaglært arbejdskraft kan det oplyses, at antallet af ufaglærte under efteruddannelse i byggesektoren i henhold til ovennævnte kilde i 1975 udgjorde: ca. 10.000 deltagere og 1.200.000 deltagertimer.